

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทุกด้านให้ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคนเก่ง ดี คุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ การศึกษาสามารถช่วยให้คนได้พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ในการดำรงรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและร่วมพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547, หน้า 1-7)

สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันเน้นการจัดการเชิงปริมาณ จึงทำให้คุณภาพการศึกษาลดลง ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาสติปัญญาให้เจริญก้าวหน้า ที่ผ่านมามหาการศึกษาไทยขาดความสมดุลในการสร้างคน ในด้านหนึ่งมากกับการป้อนความรู้ให้นักเรียน แต่ไม่ได้ให้น้ำหนักมากนักกับการสร้างทักษะและการสร้างชีวิตที่ดี การจัดการศึกษาต้องสร้างจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต และรักการเรียนตลอดเวลาและครอบคลุมขอบเขตตลอดชีวิตของผู้เรียนซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันมีลักษณะ 1) ผลสัมฤทธิ์ของระบบการศึกษาซึ่งการศึกษามีการกำหนดเป้าหมายที่เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ มุ่งให้ผู้เรียนเป็นนักปฏิบัติกรอย่างเด่นชัด 2) องค์ประกอบทางการศึกษาไม่ได้สร้างความเป็นเลิศทางปัญญา ผู้เรียนไม่สามารถค้นพบศักยภาพของตนเองตลอดจนอ่อนด้อยในการสร้างคุณธรรมจริยธรรม 3) หลักสูตรทุกโรงเรียนใช้หลักสูตรเดียวกันทั้งประเทศ ตัวหลักสูตรลอกเลียนแบบมาจากต่างประเทศและที่สำคัญหลักสูตรล้าสมัยและเปลี่ยนยาก 4) การจัดการศึกษามีรัฐเป็นแกนนำเน้นที่การศึกษาในระบบ 5) ครูผู้สอนขาดความรู้ ความคิดใหม่ และมีรายได้น้อย 6) การจัดการเรียนการสอน จุดเน้นการสอนสอนให้นักเรียนจำ เช่น ครูป้อนข้อมูลให้นักเรียน บอกจุดให้เชื่อฟังครูตามที่ครูบอก ท่องจำและไม่เน้นการเขียน (ขวัญชัย พูลเจริญ, 2548, หน้า 15)

ในด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จากข้อมูลการประเมินของสมาคมนานาชาติเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (International Association for the Evaluation of Educational Achievement, IEA) เกี่ยวกับผลการเรียนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยปรากฏว่าผลการเรียนของไทยต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย คือ สิงคโปร์ ฮังการี จากวิกฤติปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา หลายหน่วยงานได้ให้ความสำคัญด้านประกันคุณภาพและการประเมินมาตรฐานของสถาบันการศึกษาเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า ก - ข)

การศึกษานั้นเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่ง ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าสังคมให้เกิดความก้าวไกล ในการพัฒนาประเทศชาติ ผู้นำมาตรฐานสากล ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา มีความ จำเป็นอย่างยิ่งมาก ในฐานะผู้นำองค์กรจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับภาวะ ความเป็นผู้นำจะต้องมีบทบาทในการนำทางและจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา โดยพยายามดึงเอาความรู้ ความสามารถของผู้ใต้บังคับมาบูรณาการเข้ากับวัตถุประสงค์ขององค์กร ความเป็นผู้นำเป็น คุณลักษณะที่สำคัญยิ่งของผู้บริหาร ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีกระบวนการ การทำงานร่วมกันบุคคลอื่น ๆ เพื่อแสดงเป้าหมายร่วมกันและเพื่อสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย บังเกิดผลในทางที่ถูกที่ควร ส่งผลความ มั่นคงและความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ถ้าผู้บริหารปราศจากความสามารถในการที่จะเป็นผู้นำ บุคคลอื่นแล้ว ผู้บริหารก็ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแน่นอน แม้จะเป็นคนที่มี ความรู้ทางวิชาการดีเพียงใดก็ตาม

จากบทบาทที่สำคัญยิ่งข้างต้น การบริหารสู่ความสำเร็จ จึงเกิดความจำเป็นต้อง ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติด้านภาวะผู้นำ จากภาวะผู้นำตามแนวความคิดเดิมที่เคยมีประสิทธิภาพใน อดีตมาสู่แนวความคิดภาวะผู้นำใหม่ ซึ่งมุ่งเน้นผู้นำที่มีมุมมองกว้างไกลระดับสากลมีความสามารถ ยืดหยุ่นเพื่อรองรับความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ยึดมั่นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่าง ต่อเนื่องและสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ สามารถสร้างเครือข่าย ความร่วมมือเป็นพันธมิตรกับ ภายนอกได้ดีตลอดจนสามารถสร้างความเป็นผู้นำแก่เพื่อนร่วมงาน ซึ่งนำตนเองและเพื่อนร่วมงาน กันทำงานแบบเป็นทีม โดยมีเป้าหมายเพื่อผลิตผลงานและบริหารที่ดีมีคุณภาพ (สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์, 2548, คำนำ)

ผู้บริหาร โรงเรียนจึงต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพราะอาจกล่าวได้ว่าผู้นำประเภท นี้ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จสูงขึ้นในสภาพที่มีข้อจำกัดและปัญหาต่าง ๆ ได้สามารถสร้าง ความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่และทำให้เกิดแรงจูงใจอย่างไม่ธรรมดาขึ้นในตัวลูกน้อง สามารถดึง เอาความคิดความสารถของลูกน้องออกมาได้ โดยเน้นจริยธรรมและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำให้ ลูกน้องเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จูงใจให้ลูกน้องเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานให้ ประสบความสำเร็จเพื่อองค์กร ในเรื่องภาวะผู้นำ เบส และอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1994, p. 2 อ้างถึงใน กัลยาณี พรหมทอง, 2546, หน้า 3) ได้กล่าวว่าเราสามารถเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงใน ตัวผู้นำได้จากผู้นำเป็นผู้เปลี่ยนแปลงผู้ร่วมงานและผู้ตามทำให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามเป็นผู้ที่มอง ตนเองและมองงานในแง่บวกหรือกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ทำให้เกิดการตระหนักรู้เรื่องในวิสัยทัศน์ และภารกิจของทีมและองค์กร พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามนำไปสู่ความสามารถที่ สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ผู้นำจะชักจูงผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มองไกลเกินกว่าความสนใจเฉพาะ ตนไปสู่อุดมการณ์ที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ การบรรลุผลการแห่งตน และความเป็นอยู่ของตนเองของ

ผู้อื่น รวมทั้งขององค์กรและสังคม ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพนี้ ประกอบด้วย พฤติกรรม 4 ประการคือ (Bass & Avolio, 1990 อ้างถึงใน สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์, 2548, หน้า 370) 1) ใช้อิทธิพลด้านอุดมการณ์ 2) การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน 3) การจูงใจด้านแรงคลใจ 4) การกระตุ้นการใช้ปัญญา จากแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่จำเป็นสำหรับสังคม และองค์กรของไทย โดยเฉพาะทางการศึกษาที่ต้องการได้รับการพัฒนาให้พ้นภาวะวิกฤติ และสามารถพัฒนาให้มีความก้าวหน้าต่อไป

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการที่จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของคน ให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมในปัจจุบัน จึงมีการจัดให้มีการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขึ้น โดยเชื่อว่าการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง และเนื่องจากพื้นที่ในจังหวัดระยองเป็นศูนย์กลางของความเจริญทางอุตสาหกรรมหลักรวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีขีดความสามารถแข่งขันกับตลาดโลก ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวต้องใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีขั้นสูง การกระจายความเจริญมาสู่ภูมิภาคนี้ อย่างรวดเร็ว โรงเรียนจึงมีบทบาทอย่างมากในการปรับการเรียนการสอน ปรับหลักสูตรและระบบการบริหารงานให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จากสภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎีบริหาร และผลงานวิจัยที่สำคัญเกี่ยวกับผู้บริหาร โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่ส่งผลและมีความสัมพันธ์กับการบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้แก่ ภาวะผู้นำที่เกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและเพศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อให้ทราบถึงระดับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อนำไปสู่การบรรลุผลของการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐผู้มาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง

2. เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของข้าราชการครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและเพศ
4. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและเพศ
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษา กับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง
6. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของข้าราชการครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง
2. เป็นข้อมูลประกอบในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง ในด้านการเป็นผู้นำ

คำถามของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง อยู่ในระดับใด
2. คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของข้าราชการครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของข้าราชการครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและเพศ แตกต่างกันหรือไม่
4. คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและเพศ แตกต่างกันหรือไม่
5. ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

6. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพสามารถพยากรณ์ คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง ได้หรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง โดยจำแนกตามขนาดของ โรงเรียนและเพศ แตกต่างกัน
2. คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง โดยจำแนกตามขนาดของ โรงเรียนและเพศ แตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง
4. องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง

กรอบความคิดในการวิจัย

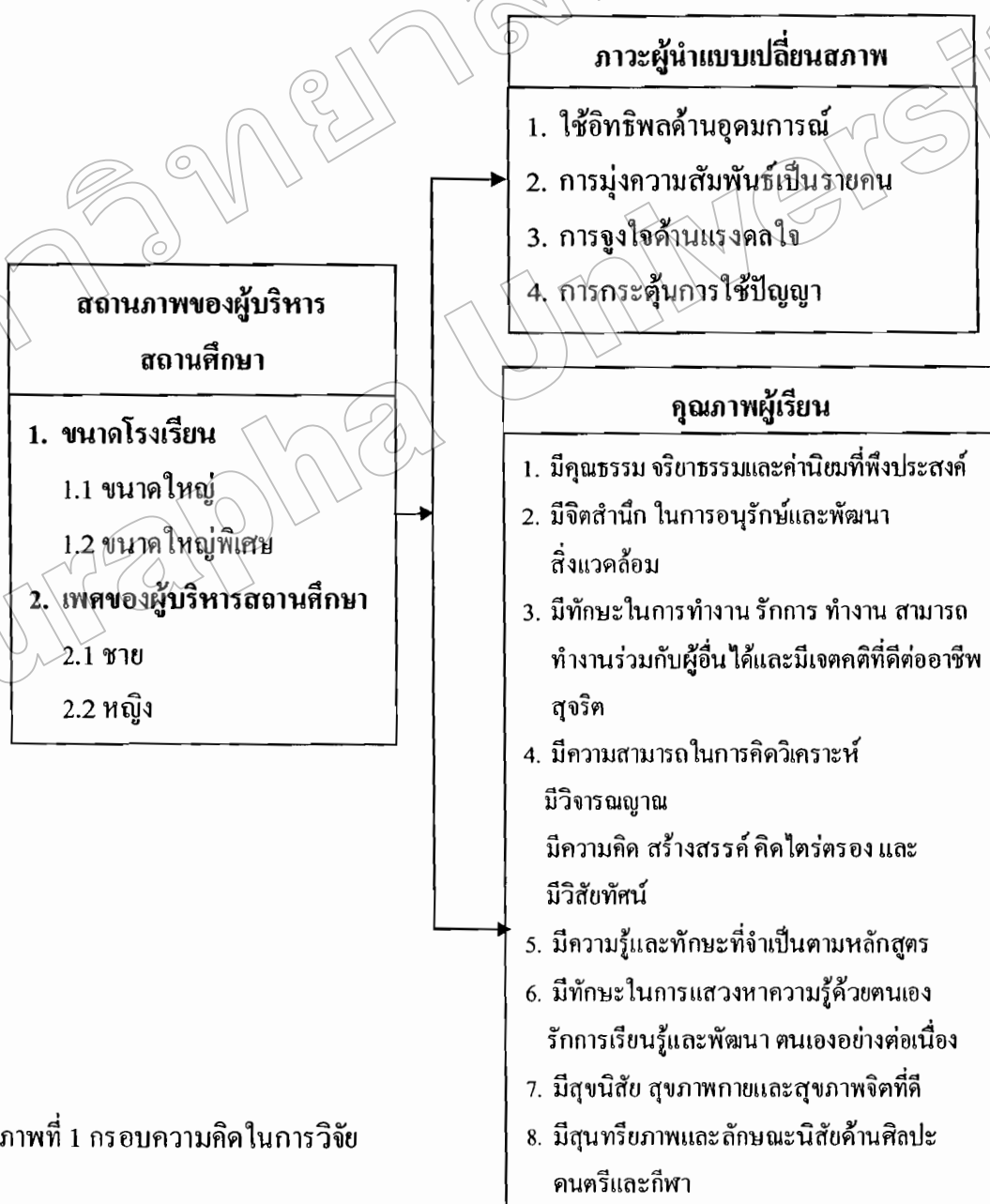
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยของ คำนิง ผุดผ่อง (2547) พบว่า ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ ทางบวก จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยอาศัยแนวคิดทฤษฎีของ แบส และอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1990 อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548, หน้า 370) แบ่งออกเป็น 2 แบบ ใหญ่ ๆ ได้แก่ พฤติกรรมผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ของโลกปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา แบส (Bass, 1985, p. 26) ได้ศึกษาผู้นำ องค์กรไปสู่ทางใหม่มีความสามารถที่จะช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ซึ่งมีคุณลักษณะของผู้นำ ที่สำคัญ 4 ประการประกอบด้วย 1) ใช้อิทธิพลด้านอุดมการณ์ 2) การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน 3) การจูงใจด้านแรงคลใจ 4) การกระตุ้นการใช้ปัญญา

คุณภาพผู้เรียนผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจาก มาตรฐานการศึกษาพื้นฐานเพื่อการประกัน คุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการและ มาตรฐานคุณภาพด้านคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 3-6)

ตัวแปรต้นที่นำมาวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของ รัฐิทธิวรรณ ลีพิทวนิช (2550, หน้า 60-70) กล่าวว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสถานบันทางการศึกษาที่ให้การศึกษแก่เยาวชนต่อการยกระดับ ประถมศึกษา โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำสถานบัน ผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารจะต้องมี อายุ วุฒิและ ประสบการณ์ตามที่กำหนดไว้ มีหน้าที่และรับผิดชอบในการบริหารในแต่ละตำแหน่งแตกต่างกัน ออกไป ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าวมาปรับใช้ให้เหมาะสมแล้วสร้างเป็นกรอบ ความคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะ ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของตนเองให้สามารถส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา

1.1 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ของ ในจังหวัดระยอง ภาวะผู้นำที่ศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพประกอบด้วย

- 1) ใช้อิทธิพลด้านอุดมการณ์ 2) การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน 3) การจูงใจด้านแรงคลใจ
- 4) การกระตุ้นการใช้ปัญญา

1.2 คุณภาพผู้เรียน 8 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ พึงประสงค์ 2) ด้านจิตสำนึก ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม 3) ด้านทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต 4) ด้านความสามารถ ในการวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิด ไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ 5) ด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 6) ด้านทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 7) ด้านสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 8) ด้านสุนทรียภาพและ ลักษณะนิสัยด้านศิลปะ คณิตและกีฬา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูผู้สอนใน โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ในจังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 โรงเรียน ข้าราชการครูผู้สอนทั้งหมดจำนวน 781 คน โดยเลือกศึกษาเฉพาะ โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ เภนท์กำหนดของกลุ่มตัวอย่างของ เครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

3.1.1 ขนาดของโรงเรียน

3.1.1.1 ขนาดใหญ่

3.1.1.2 ขนาดใหญ่พิเศษ

3.1.2 เพศ

3.1.2.1 ชาย

3.1.2.2 หญิง

3.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

3.2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนสภาพ ได้แก่

3.2.1.1 ใช้อิทธิพลด้านอุดมการณ์

3.2.1.2 การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน

3.2.1.3 การจูงใจด้านแรงคลใจ

3.2.1.4 การกระตุ้นการใช้ปัญญา

3.2.2 คุณภาพผู้เรียน 8 ด้าน ได้แก่

3.2.2.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

3.2.2.2 ด้านจิตสำนึก ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

3.2.2.3 ด้านทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

3.2.2.4 ด้านความสามารถในการวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด

สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

3.2.2.5 ด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

3.2.2.6 ด้านทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนา

ตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.2.2.7 ด้านสุนิษย์ สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

3.2.2.8 ด้านสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนสภาพ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียน ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้น มีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนัก ในภารกิจของโรงเรียนร่วมกัน มีความสามัคคีกันพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.1 การใช้อิทธิพลด้านอุดมการณ์ (Idealized Influence) หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำ ที่มีความมั่นใจในตนเองสูง สนับสนุนการทำงานของผู้นตาม กระตุ้นจูงใจ สร้างความมั่นใจให้แก่

ผู้ได้บังคับบัญชา เป็นผู้ที่มิวิสัยทัศน์ สามารถวางเป้าหมายที่ดีเพื่ออนาคต เป็นผู้ที่กล้าเสี่ยงมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

1.2 การมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคน (Individualized Consideration) หมายถึง การที่ผู้นำมีความสนใจในตัวผู้ตามแต่ละคนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมพัฒนาความรู้ความต้องการ ความสามารถ ความสนใจ ตลอดจนผู้นำปฏิบัติต่อผู้ตามอย่างเท่าเทียมกัน สนับสนุนให้ผู้ตามพัฒนาตนเองรวมทั้งสอนเสนอแนะและให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ

1.3 การจูงใจด้านแรงคลใจ (Inspirational Motivation) หมายถึง วิธีการที่ผู้นำจูงประกายความคิดที่ทำให้ผู้ตามคิดที่จะช่วยทำงานให้สำเร็จโดยใช้ความพยายามเพิ่มขึ้น รวมทั้งทำงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งอาจทำได้โดยผู้นำสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ตาม สร้างความเข้าใจว่าสิ่งที่ทำนั้นมีคุณค่า สร้างความคาดหวังว่าจะทำได้สำเร็จ

1.4 การกระตุ้นการใช้ปัญญา (Intellectual Stimulation) หมายถึง วิธีการที่ผู้นำช่วยให้ผู้ตามแก้ปัญหาด้วยตนเอง กระตุ้นการสร้างระบบความคิด ให้รู้จักเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้ตามรู้จักวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้คิดแก้ปัญหาในลักษณะของการป้องกันไว้ก่อน

2. คุณภาพผู้เรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วน คือทำให้นักเรียนเป็นคนดี มีความรู้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามความคาดหวังของหลักสูตรอันเป็นผลมาจากการที่หน่วยงานและบุคคลทุกฝ่าย ทุกระดับทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ร่วมกันชุมชนจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2.1 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง การที่ผู้เรียนแสดงออกถึงการมีวินัย มีความรับผิดชอบในตนเอง รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวมและมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

2.2 จิตสำนึก ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่ผู้เรียนแสดงออกให้เห็นถึงคุณค่าของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด คำนึงและมีส่วนร่วมในการปกป้อง บำรุงรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2.3 ทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกถึงการทำงานอย่างมีความสุข สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างถูกต้องและมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต

2.4 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดีสามารถสร้างความคิดอย่างเป็นระบบและคิดแก้ปัญหาอย่างมีสติก่อนตัดสินใจ

2.5 ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามตามเกณฑ์มาตรฐาน สามารถใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในการสื่อคิดผ่านทางการพูด การเขียน ได้

2.6 ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การที่ผู้เรียนรู้ตนเอง สนุกกับการเรียนรู้สามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถนำมาใช้ปรับปรุง แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

2.7 นิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี หมายถึง การที่ผู้เรียนรู้จักดูแลเอาใจใส่ตนเอง แสดงออกถึงความร่าเริงแจ่มใส มีน้ำใจ มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครูและผู้อื่น

2.8 สุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา หมายถึง การที่ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงออกถึงความสามารถ ความชื่นชอบด้วยความเต็มใจและมีความสามารถพื้นฐาน ปฏิบัติกิจกรรมในเรื่องศิลปะ ดนตรี กีฬาอย่างสม่ำเสมอ

3. ขนาดโรงเรียน หมายถึง เกณฑ์การจำแนกโรงเรียน โดยใช้จำนวนนักเรียน ตามเกณฑ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น

3.1 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 500-2,499 คน

3.2 ขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คน ขึ้นไป

4. เพศ หมายถึง เพศของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยม ในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชายและเพศหญิง

5. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาดังแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ในจังหวัดระยอง